

УДК 721:159.922.767

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ БУДИНКІВ - ІНТЕРНАТІВ ДЛЯ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА ШКІЛЬНОГО ВІКУ

САНЬКОВ П.М.¹, *к.т.н., доц.*,
ТКАЧ Н.О.², *к.т.н., доц.*,
ПОДОЛИННИЙ С.І.³ *ст. викладач*,
БЛИЗНЮК А.М.⁴ *студент гр. АБС-15-1м*

¹ кафедра архітектури, Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури", вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпропетровськ, Україна, тел. +38 (050) 149-85-41, e-mail: petr_sankov@mail.ru, ORCID ID: 0000-0002-0898-7992

² кафедра екології та охорони навколишнього середовища, Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури", вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпропетровськ, Україна, тел. +38 (095) 234-52-97, e-mail: tkach_nati@mail.ru, ORCID ID: 0000-0002-2695-3980

³ кафедра архітектурного проектування і дизайну, Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури", вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпропетровськ, Україна, тел. +38 (067) 359-86-79, e-mail: podolinniy@i.ua, ORCID ID: 0000-0003-3480-8035

⁴ студент архітектурного факультету, Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури", вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпропетровськ, Україна, тел. +38 (093) 579-22-89, e-mail: alina-bliznyuk@mail.ru, ORCID ID: 0000-0002-0410-2309

Анотація. *Мета.* Створити нові прийоми організації інтернатних закладів для дітей дошкільного та шкільного віку, завдяки яким діти будуть більш пристосовані для подальшого життя. *Методика.* Використання системного підходу до розглянутого питання, який складається з дослідження та аналізу економічної та політичної ситуації в Україні, існуючої нормативної бази та наукових досліджень з психології та педагогіки, стану об'ємно-планувальних та конструктивних особливостей дитячих будинків в Україні та закордоном. *Результати.* У роботі запропонована методика проектування інтернатних установ для дітей – сиріт, яка базується на: визначенні кількості дітей – сиріт, встановленні планувальних властивостей інтернатних установ для різних форм виховання дітей з врахуванням закордонного та вітчизняного досвіду. Визначено склад і взаємо розташування приміщень відповідно до методик виховання та типологічних властивостей інтернатних установ для дітей – сиріт. *Наукова новизна.* Будь-яка форма утримання та виховання дітей-сиріт, щоб ефективно існувати, повинна мати механізми оцінки ефективності використання наявних в державі ресурсів. Запропоновані напрями розвитку державної політики, які дозволять створити систему оцінки ефективності організації виховання і утримання дітей-сиріт як для організацій соціальних служб так і для проектно-орієнтованих організацій. *Практична значимість.* Запропонована в роботі методика може поставити організацію виховання дітей-сиріт на новий якісний рівень, підпорядкувати всі наявні ресурси України на досягнення головної мети, зробити процес інноваційним, здатним до інвестиційної привабливості.

Ключові слова: інтернатні заклади, діти – сироти, виховання, архітектура, педагогіка

МЕТОДИКА ФОРМИРОВАНИЯ ДОМОВ – ИНТЕРНАТОВ ДЛЯ СОЦИАЛЬНОЙ АДАПТАЦИИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО И ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТОВ

САНЬКОВ П.Н.¹, *к.т.н., доц.*,
ТКАЧ Н.А.², *к.т.н., доц.*,
ПОДОЛИННИЙ С.И.³ *ст. преподаватель*,
БЛИЗНЮК А.Н.⁴ *студент гр. АБС-15-1м*

¹ кафедра архитектуры, Государственное высшее учебное заведение «Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры», ул. Чернышевского, 24-а, 49600, г. Днепропетровск, Украина, тел. +38 (050) 149-85-41, e-mail: petr_sankov@mail.ru, ORCID ID: 0000-0002-0898-7992

² кафедра экологии и охраны окружающей среды, Государственное высшее учебное заведение «Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры», ул. Чернышевского, 24-а, 49600, г. Днепропетровск, Украина, тел. +38 (095) 234-52-97, e-mail: tkach_nati@mail.ru, ORCID ID: 0000-0002-2695-3980

³ кафедра архитектурного проектирования и дизайна, Государственное высшее учебное заведение «Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры», ул. Чернышевского, 24-а, 49600, г. Днепропетровск, Украина, тел. +38 (067) 359-86-79, e-mail: podolinniy@i.ua, ORCID ID: 0000-0003-3480-8035

⁴ студент архитектурного факультета, Государственное высшее учебное заведение «Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры», ул. Чернышевского, 24-а, 49600, г. Днепропетровск, Украина, тел. +38 (093) 579-22-89, e-mail: alina-bliznyuk@mail.ru, ORCID ID: 0000-0002-0410-2309

Аннотация. *Цель.* Создать новые приемы организации интернатных учреждений для детей дошкольного и школьного возраста, благодаря которым дети будут более приспособлены для дальнейшей жизни. *Методика.* Использование системного подхода к рассматриваемому вопросу, который состоит из исследования и анализа экономической и политической ситуации в Украине, существующей нормативной базы и научных исследований по психологии и педагогике, состояния объемно-планировочных и конструктивных особенностей детских домов в Украине и за рубежом. *Результаты.* В работе предложена методика проектирования интернатных учреждений для детей-сирот, которая базируется на: определении количества детей-сирот, установлении планировочных свойств интернатных учреждений для различных форм воспитания детей с учетом зарубежного и отечественного опыта. Определен состав и взаимно расположение помещений в соответствии с методиками воспитания и типологических свойств интернатных учреждений для детей-сирот. *Научная новизна.* Любая форма содержания и воспитания детей-сирот, чтобы эффективно существовать, должна иметь механизмы оценки эффективности использования имеющихся в государстве ресурсов. Предложенные направления развития государственной политики, которые позволят создать систему оценки эффективности организации воспитания и содержания детей-сирот, как для организаций социальных служб, так и для проектно-ориентированных организаций. *Практическая значимость.* Предложенная в работе методика может поставить организацию воспитания детей-сирот на новый качественный уровень, подчинить все имеющиеся ресурсы Украины на достижение главной цели, сделать процесс инновационным, способным к инвестиционной привлекательности.

Ключевые слова: интернаты, дети - сироты, воспитание, архитектура, педагогика

METHODOLOGY OF ORPHANAGES FOR SOCIAL ADAPTATION OF CHILDREN OF PRESCHOOL AND SCHOOL AGE

SANKOV P.¹, Ph.D., Assoc. prof.

TKACH N.², Ph.D., Assoc. prof.

PODOLINIY S.³ Senior teacher,

BLYZNIUK A.⁴ student gr. ABC-15-1m

¹ Department of Architecture, State Higher Educational Institution «Prydniprov'ska State Academy of Civil Engineering and Architecture», 24a, Chernyshevs'kogo St., Dnipropetrovs'k, Ukraine, 49600., phone. +38 (050) 149-85-41, e-mail: petr_sankov@mail.ru, ORCID ID: 0000-0002-0898-7992

² Department of Ecology and Environment Protection, State Higher Educational Institution «Prydniprov'ska State Academy of Civil Engineering and Architecture», 24a, Chernyshevs'kogo St., Dnipropetrovs'k, Ukraine, 49600., phone. +38 (095) 234-52-97, e-mail: tkach_nati@mail.ru, ORCID ID: 0000-0002-2695-3980

³ Department of Design and architectural design, State Higher Educational Institution «Prydniprov'ska State Academy of Civil Engineering and Architecture», 24a, Chernyshevs'kogo St., Dnipropetrovs'k, Ukraine, 49600., phone. +38 (067) 359-86-79, e-mail: podolinniy@i.ua, ORCID ID: 0000-0003-3480-8035

⁴ student of the Faculty of Architecture, State Higher Educational Institution «Prydniprov'ska State Academy of Civil Engineering and Architecture 24a, Chernyshevs'kogo St., Dnipropetrovs'k, Ukraine, 49600., phone. +38 (093) 579-22-89, e-mail: alina-bliznyuk@mail.ru, ORCID ID: 0000-0002-0410-2309

Annotation. *Goal.* to create new methods of orphanages for children of preschool and school-age children, where children will become more adapted for life. *Methods.* Using a systematic approach to the matter, which consists of the research and analysis of the economic and political situation in Ukraine, the existing regulatory framework and research in psychology and pedagogy, state space planning and design features of orphanages in Ukraine and abroad. *Results.* We propose a technique of designing orphanages, which is based on: the number of orphans, establishing planning property residential institutions for various forms of education of children, taking into account foreign and domestic experience. Define the composition and mutual arrangement of the premises in accordance with the methods of education and typological properties of boarding schools for orphans. *Scientific novelty.* Any form of maintenance and upbringing of orphans, there must be mechanisms to evaluate the efficiency of use of available resources in the state. The proposed directions of development of public policies that establish a system for evaluating the effectiveness of the organization and content of education for orphans, for the organization of social services, as well as for project-oriented organizations. *Practical significance.* The proposed technique can work to put the organization of education of orphans to a higher level, subordinate to all existing Ukrainian resources to achieve the main goal, to make the process of innovation, and to attract investment.

Keywords: orphanage, children - orphans, education, architecture, pedagogy

Вступ

Ключове значення для подолання соціального сирітства має культура психолого-педагогічної допомоги дітям-сиротам і сім'ям з прийомними

дітьми. Розробка даного питання передбачає обґрунтування ряду принципових позицій, які в педагогіці до кінця ще не вирішені. Аналіз робіт вітчизняних і зарубіжних дослідників, а також

вітчизняної практики виховання та розвитку дітей - сиріт показують, що до теперішнього часу склався ряд протиріч:

- між потребами суспільства і держави у повноцінному розвитку підростаючого покоління і реальним наявністю в країні великої кількості дітей, які залишилися поза зоною педагогічного впливу, які становлять значну частину дитячої популяції населення країни і виключених з процесу ефективної соціалізації;

- між збільшенням чисельності установ соціального захисту населення, різноманітністю надаваних ними соціальних послуг і безперервним процесом сімейної дезорганізації і відчуження дітей від батьків;

- між потенційними можливостями державних установ для дітей-сиріт по вихованню та розвитку дитини-сироти та реальним станом процесів соціалізації та соціальної адаптації випускників дитячих будинків та шкіл-інтернатів;

- між значними можливостями замісної родинної турботи і недостатньою теоретичною розробленістю організації системи виховання та розвитку дитини-сироти в умовах замісної сім'ї;

- між розвитком нових напрямків роботи з замісною сім'єю і невідповідністю фахівців, в першу чергу органів опіки та піклування, до інноваційної діяльності, невисоким рівнем їх психолого - педагогічної культури та ін.

Рішення даних протиріч як в теорії загальної педагогіки, так і на практиці на рівні суб'єктів процесу (установ, замісної сім'ї та регіону в цілому) визначає актуальність даного дослідження.

Мета

Створити нові прийоми організації інтернатних закладів для дітей дошкільного та шкільного віку, завдяки яким діти будуть більш пристосовані для подальшого життя.

Методика

Розглянемо вітчизняний та закордонний досвід проектування та будівництва інтернатних закладів.

Вітчизняний досвід.

В Україні діють 2 види установ: будинки інтернати сімейного типу та дитячі будинки.

Приклади наведено на рисунках 1-4.

Вивчаючи стан дитячих будинків в Україні, ми бачимо сірі похмурі будівлі, 1-2 поверхові, які не викликають ніяких позитивних почуттів. А адже діти - наше майбутнє, і вони гідні рости в якісних умовах, атмосфера будинків повинна викликати почуття надії, посмішки на дитячих обличчях і щастя!

Закордонний досвід проектування, будівництва, утримання інтернатних закладів

Німеччина Переважно в інтернатах проживають групи до 15 осіб, які забезпечені чотирма

вихователями та одним соціальним робітником-волонтером.

Рисунок 1. "Надія" с. Мокрець (Броварський район) / Figure 1. "Nadia" s. Mokrets (Brovary district)

Рисунок 2. "Чебурашка" пгт.Рокитне, Київська область / Figure 2. "Cheburashka" pgt.Rokitne, Kyiv region

Рисунок 3. Дитячий центр "Сонячне світло" с. Требухов, Броварський район / Figure 3. Children's Center "Soniachne svitlo" s.Trebuхов, Brovary district

Рисунок 4. Миколаївський обласний дитячий будинок / Figure 4. Mykolaiv Regional Orphanage

Важливо, що переважна більшість інтернатів надає кожному вихованцю можливість проживати в одній кімнаті, або ж по двоє. Усі без винятку діти, включаючи дітей з фізичними вадами, здобувають освіту в загальних навчальних закладах. Ця практика призводить до того, що дитина-сирота стає соціально-адаптованою.

Німецьке держава намагається розглядати державні структури утримання дітей як останній механізм у вирішенні проблем сирітства. Дитячий будинок міста Бонна, заснований в 1960 році, єдиний в цьому місті, в даний час він фінансується органами місцевої влади, комуною. Є чітка схема повноважень і компетенції конкретного виконавця своїх батьків та інших проблемах в сім'ї. У 80-і роки ХХ століття було побудовано нову будівлю дитячого будинку, не в центрі міста, а на його околиці, поруч з лісом. При цьому тут все дерев'яне, що особливо цінується в Німеччині, оскільки відповідає одному з німецьких методів виховання, відповідно до якого не повинно бути нічого металевого. За словами заступника директора, не всі дитячі будинки знаходяться в такому хорошому стані.

Дитячий будинок міста Бонна має кілька відділів і корпусів. Він нагадує міні-готель або студентське містечко. Він складається з чотирьох відділів (детальніше див. додаток Д)

Як довго можуть перебувати діти і підлітки у дитячому будинку? За словами вихователів, максимум два роки. Після цього багато підлітків переїжджають в квартири. Вони їх знімають, місто продовжує їм допомагати. Спочатку вони перебувають під наглядом, а потім по необхідності їм надаються консультації та ін. Багато повертаються в сім'ї, тому що не тільки соціальні працівники міста, а й фахівці дитячого будинку працюють з такими сім'ями. Відомо, що ці сім'ї також знаходяться під наглядом і батьки відчувають страх: адже діти можуть заявити про свої права і подати до суду на них. Деякі залишаються в дитячому будинку на тривалий час, а пізніше місто надає їм інші форми і умови проживання. Крім того, адаптація в суспільстві проходить легко, багато створюють сім'ї (більшість живе цивільним шлюбом), знаходять роботу, подорожують.

Таким чином, якщо в Україні перед випускниками дитячих будинків гостро стоїть проблема включення в соціум, вони відчувають труднощі в професійному самовизначенні, шлюб, встановленні професійних і дружніх відносин, то в Німеччині організуються нові форми освітніх установ, і соціальний захист передбачає організацію допомоги дітям і підліткам після виходу з дитячого будинку.

Німецькі архітектори J. Mayer H. і Sebastian Finckh (фото у додатку Е) представили недавно явно неординарний проект будинку для дітей і підлітків у Німеччині. Відразу привертає увагу цікавий фасад та місцезнаходження об'єкта. Будівля знаходиться в лісі в передмісті Гамбурга.

Будівля цілком може розмістити до 30 підлітків як у загальних, так і в окремих кімнатах.

У будинку знаходиться спортзал і кімната для занять музикою. Також там є кімната для найменших, кухня і вітальня. Характеристики будинку ґрунтуються на двох кольорових елементах фасаду, повністю оперізують будинок по периметру. Центральні сходи прекрасно ділить поверхи і є з'єднувальним елементом всієї структури. Звертаю увагу на самі верхні вікна. Вони дуже оригінально вписуються в екстер'єр.

Великобританія

Будинків-інтернатів для дітей практично немає, якщо і трапляються, то невеликі школи-інтернати. Дуже поширеним є короткострокове проживання, найпоширеніша і популярна форма - прийомні сім'ї (в них міститься до 75% всіх дітей, позбавлених батьківського піклування).

Словаччина

Існують дитячі діагностичні будинку. У них діти перебувають від 1,5 до 2 місяців. За цей період фахівці ставлять медико-психологічний діагноз. Відповідно до нього дітей потім направляють в сім'ю, або до масової школи, спеціалізованого сімейного або звичайного сімейного дитячого будинку, установ для дітей з особливостями в поведінці.

В'єтнам

Функціонують центри соціального захисту сімейного типу. На утримання однієї дитини в таких установах виділяється 84 тис. Донгів в місяць (6 доларів США). Контингент проживають в цих центрах, розділений на невеликі групи - сім'ї. Кожна сім'я має мати і складається з 6-8 братів-сестер різного віку. У центрі соцзахисту дітям надається медичне обслуговування, можливість вчитися, здобувати професію, брати участь у заходах відпочинку та дозвілля. Їх готують до майбутнього дорослого життя.

Угорщина

Згідно з прийнятими законами щодо захисту прав дітей будь інтернатний заклад має бути максимально наближене до створення сімейної атмосфери виховання і не може містити більше 20-30 дітей. Практично у всіх постсоціалістичних країнах такі зміни викликали невдоволення у керівництва інтернатних закладів, але цей процес активно, незважаючи на опір традиційної системи виховання та утримання дітей, позбавлених батьківського піклування.

З 10 млн. Угорського населення 3 млн. - Це діти. 8 тис. Дітей виховуються в фостерних сім'ях, і стільки ж - у дитячих будинках та школах-інтернатах. У країні створені 400 дитячих будинків, де виховуються 12-13 чоловік.

Китай

Дитячі будинки-інтернати відповідально ставляться до прийому вихованців. Спочатку складається карта, де описується стать і вік дитини, докладно вказуються особливі прикмети і, нарешті, описуються відбитки пальців. Цьому процесу

приділяється особлива увага, і, в тому випадку, якщо мати вирішити повернути покинутій дитині тому, вона може зробити це, докладно описавши візерунки відбитків своєї дитини.

Загалом, в Китаї налічується близько 50 000 дитячих будинків.

Сполучені Штати Америки

Дитячі будинки не входять до американський процесу усиновлення. Після Другої світової війни більшість дитячих будинків в США почали закриватися. За останні кілька десятиліть дитячі будинки були замінені на менші структури, прагнучі забезпечити шкільне середовище для дітей, там знаходяться. Більшість дітей знаходиться в житлових центрах лікування.

Російська Федерація

На початку 2007р. У Росії налічувалося 748 000 дітей-сиріт (2,8% від всієї дитячої популяції), з них у дитячих закладах перебувало 174000. За даними Генпрокуратури РФ тільки 10% випускників російських державних дитячих будинків та інтернатів адаптуються до життя, 40% скоюють злочини, ще 40% випускників стають алкоголіками і наркоманами, 10% кінчають життя самогубством

Останні 20 років у Росії діє дитяче село SOS-Томилино. Десяток цегельних котеджів на доглянутій території. Ось стоїть котедж, в котеджі живе вихователька. Виховательку тут називають «мамою». Вона підписує договір, згідно з яким береться за зарплату виховувати постійно потроху-шістьох сиріт, проживаючи з ними під одним дахом. Вона відмовляється мати власну сім'ю, у неї або ні рідних дітей, або діти вже виросли і живуть самостійним життям. Поки виховує дітей – живе у котеджі. Перестала працювати «мамою» - їде. У неї можуть бути вихідні та відпустки. На цей випадок в кожному котеджі живе ще друга жінка, яку тут називають «тіткою», «маминою помічницею». Працювати «тіткою» - це, як правило, щось на зразок стажування, перш ніж почнеш працювати «мамою». Різниця між дитбудинку вихователькою і «мамою» в селі SOS в тому, що між «мамою» і шістьма її дітьми виникає довготривала зв'язок, близькість, довіра, узи. Відносини «мами» і дітей не регламентовані робочим днем. А що до вихідних і відпусток, так адже і біологічна мати може залишити своїх дітей ненадовго, якщо є на кого, і поїхати у відпустку. У селах SOS, ніякої зайвої обслуги немає, ніякої їдальні, ніяких прибиральниць. «Мама» поводить як у звичайній багатодітній родині: розподіляє обов'язки серед дітей або призначає чергових. Діти разом з «мамою» самі готують, миють посуд. Дівчатка вчать варити суп і пекти пироги, хлопчики - сколювати ломом лід на доріжках і свердлили стіни, якщо треба повісити полицку. Самі стирають, самі миють вікна. Самі разом з «мамою» або разом зі старшими відправляються в магазин за одягом. Спільно вирішують, що краще купити в цьому місяці - дріль, самокат або роликові ковзани. Одним словом, готуються до майбутнього

самостійного життя і не привчаються до утриманства. Діти ходять у звичайну школу.

На рисунках 5-7 наведено приклади дитячих будинків за кордоном.

Рисунок 5 Будинок для дітей та підлітків (архітекторів J. Mayer H. та Sebastian Finckh) Гамбург / Figure 5 House for children and adolescents (architect J. Mayer H. and Sebastian Finckh) Hamburg

Рисунок 6 Дитячий будинок на 80 дітей, Ізраїль / Figure 6 Orphanage for 80 children, Israel

а)

б)

Рисунок 6 Проект дитячого будинку на Гаїті: а) загальний вигляд б) фрагмент / Figure 6 Project of Haiti Orphanage: a) general view b) fragment

Результати

Нами пропонується наступна методика проектування інтернатних установ для дітей – сиріт:

- визначити кількість дітей - сиріт та встановити їх розподіл по регіонах України,
- встановити і проаналізувати планувальні властивості інтернатних установ для різних форм виховання дітей,
- дослідити та проаналізувати вітчизняні та зарубіжні методи виховання дітей - сиріт,
- виявити кількість і якість інтернатних установ для дітей - сиріт на території України, встановити їх достоїнства і недоліки,
- визначити слабкі місця інтернатних установ для дітей - сиріт,
- визначити шляхи усунення слабких місць з урахуванням тривалості різних методик виховання,
- визначити склад і взаєморозташування приміщень відповідно до методиками виховання,
- визначити типологічні властивості інтернатних установ для дітей – сиріт

Наукова новизна та практична значимість

Будь-яка форма утримання та виховання дітей-сиріт, щоб ефективно існувати, повинна мати механізми оцінки ефективності використання наявних в державі ресурсів. Запропоновані напрями розвитку державної політики, які дозволять створити систему оцінки ефективності організації виховання і утримання дітей-сиріт як для організацій соціальних служб так і для проектно-орієнтованих організацій. Запропонована в роботі методика може поставити організацію виховання дітей-сиріт на новий якісний рівень, підпорядкувати всі наявні ресурси України на досягнення головної мети, зробити процес інноваційним, здатним до інвестиційної привабливості.

Висновки

Вивчивши нормативну базу, наукові дослідження з психології та педагогіки, стан дитячих будинків в Україні та закордоном, можна побачити, що

проблема інтернатних закладів в Україні стоїть дуже гостро. Незважаючи на велику кількість дитячих будинків і дітей - сиріт, нормативна база не оновлювалася останні роки, з'явилися будинки сімейного типу, але їх кількість недостатня, а система життя в дитячих будинках залишилася ще старою, яка не забезпечує дітей необхідними вміннями, які необхідні кожному після 18 років. Виходячи їх дитячого будинку, вихованці не вміють елементарних речей. Тому більшість з них не знаходить своє місце в дорослому житті. Щоб побороти таку статистику, в інших країнах переходять на більш самостійну систему виховання, тобто діти беруть участь і в приготуванні їжі і в прибиранні, і в купівлі речей та інших щоденних побутових справах. Діти відвідують звичайні школи для спілкування і, виходячи з інтернатного закладу, вихованці вміють знаходити спільну мову з людьми. Тому українські дитячі будинки вимагають терміново нового погляду на виховання дітей, організацію їх побуту, об'ємно-планувальну систему будівель. Архітектура діючих інтернатних установ на сьогоднішній день є скоріше прикладом яким не повинен бути дитячий будинок. Тому архітектура українських дитячих будинків вимагає значних змін, а норми будівництва системи виховання потребують змін і доопрацювань.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку

У сучасних педагогічних дослідженнях поки відсутні методологічні та загальнотеоретичні обґрунтування організації цілісного соціально-педагогічного простору підтримки дитинства на регіональному рівні. У цьому зв'язку видається важливою розробка концептуальної моделі регіональної системи соціально-педагогічної підтримки дітей-сиріт та соціальних сиріт, включаючи модель виховання та розвитку дитини в умовах замісної родинної турботи, апробацію та теоретичне осмислення найбільш ефективних її форм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акчурина-Муфтиева Н.М. Формирование типов зданий домов ребенка и детских домов/ Автореф. ... канд. арх. - М., ЦНИИЭП учебных зданий, 1986, с. 21.
2. Акимов М.Н. и др.] Организация работы с приемными семьями. Самара: Самвен, 1998. - С. 49.
3. Аналитический материал по выявлению и устройству детей, оставшихся без попечения родителей // Вестник образования. -г2—3. № 16. - С. 3-9.
4. Гигиенические требования к устройству, содержанию, организации режима работы в детских домах и школах-интернатах для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей/ Москва 2001
5. Горшкова Е.А. Работа воспитательных домов в Германии// Детский дом. 2005. No1/14. С. 34. URL: www.journaldetskidom.ru/magazine/?act=more&id=284
6. Закон Украины об охране детства/ С изменениями от 28.12.2014
7. Рекомендации по проектированию детских домов и домов ребенка/ - М., ЦНИИЭП учебных зданий, 1988, 73 с.
8. Рекомендации по проектированию детских домов семейного типа./ канд.арх. Е.Ю. Пересветовым, арх. Н.М. Середняк , канд. техн. наук М.С. Любимовой и канд. экон. наук Н.Н. Лазаревой/ ЦНИИЭП жилища, – Москва, 1991-18с.
9. МГСН 4.15-98 TSN 31-314-98 Образовательные учреждения для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей/ Правительство Москвы. – Москва, 1998. – 54с. Режим доступа: http://standartgost.ru/g/%D0%A2%D0%A1%D0%9D_31-314-98

10. Электронный ресурс режим доступа: <http://site.iugaza.edu.ps/oasfour/courses/mycourse754/>
11. Электронный ресурс режим доступа: http://dp.vgorode.ua/reference/detskye_doma/
12. Электронный ресурс режим доступа: <http://indigo-center.dp.ua/>
13. Электронный ресурс режим доступа: <http://strategiiuspeha.ru/Famile.html>
14. Электронный ресурс режим доступа: <http://shilova.org/content/view/53>

REFERENCES

1. Akchurina-Muftieva N.M. Formirovanie tipov zdaniy domov rebenka i detskih domov/ Avto-ref. ... kand. arh. - M., CNIEHP uchebnyh zdaniy, 1986, s. 21.
2. Akimova M.N. i dr.] Organizaciya raboty s priemnymi sem'yami. Samara: Samven, 1998. - S. 49.
3. Analiticheskij material po vyavleniyu i ustrojstvu detej, ostavshih-sya bez popecheniya roditel'ej // Vestnik obrazovaniya. -g2—3. № 16. - S. 3-9.
4. Gigienicheskie trebovaniya k ustrojstvu, soderzhaniyu, organizacii rezhima raboty v detskih domah i shkolah-internatah dlya detej-sirot i detej, ostavshih-sya bez popecheniya roditel'ej/ Moskva 2001
5. Gorshkova E.A. Rabota vospitatel'nyh domov v Germanii// Detskij dom. 2005. No1/14. S. 34. URL: www.journaldetskidom.ru/magazine/?act=more&id=284
6. Zakon Ukrainy ob ohrane detstva/ S izmeneniyami ot 28.12.2014
7. Rekomendacii po proektirovaniyu detskih domov i domov rebenka/ - M., CNIEHP uchebnyh zdaniy, 1988, 73 s.
8. Rekomendacii po proektirovaniyu detskih domov semejnogo tipa./ kand.arh. E.YU. Peresvetovym, arh. N.M. Serednyak , kand. tekhn. nauk M.S. Lyubimovoj i kand. ehkon. nauk N.N. Lazarevoj/ CNIEHP zhilishcha, – Moskva, 1991-18s.
9. MGSN 4.15-98 TSN 31-314-98 Obrazovatel'nye uchrezhdeniya dlya detej-sirot i detej, ostavshih-sya bez popecheniya roditel'ej/ Pravitel'stvo Moskvy. – Moskva, 1998. – 54s. Rezhim dostupu: http://standartgost.ru/g/%D0%A2%D0%A1%D0%9D_31-314-98
10. Elektronnij resurs rezhim dostupu: <http://site.iugaza.edu.ps/oasfour/courses/mycourse754/>
11. Elektronnij resurs rezhim dostupu: http://dp.vgorode.ua/reference/detskye_doma/
12. Elektronnij resurs rezhim dostupu: <http://indigo-center.dp.ua/>
13. Elektronnij resurs rezhim dostupu: <http://strategiiuspeha.ru/Famile.html>
14. Elektronnij resurs rezhim dostupu: <http://shilova.org/content/view/53>

Статья рекомендована к публикации: д-ром. техн. наук, проф. Л.С. Савиным (Украина) и д-ром. техн. наук, проф. О.В.Сергейчуком (Украина)